

گۆڭۈزۈ بىگۈرا نى كىلى
دىسرامپ . نووسىنى : زاهير
عبداللەش

سَر تا با بزائين گَرانِيه کاي ديسرامپ چي؟ لکوي سريه دا؟ و چن گشي کرد؟

دیسرامپ کے دیسرامپ سیشی پد گوترت، وات چرینی گ رانی ب
ک ا، کشاواز کی ہ نراو ی ہ ی، شوازی گ رانی ک س ر تا
ہ راو ز ناو خشی و بیت وبال ر و ئی ئی خودا پرستی بوو ب
دینیسس، خودای بیت و ف ک پاشان وک خودای ش راب س یریان
کرد. ک ل گروپ ک خ ک پکھاتوو ک ہ نراو ب لاوان و و
پاران و ل شوی گ رانیدا د چرن، ک س ماکردن شان ب شانی
خو نندن و ہ نراو ی ئینی ب ش کی گ ور یی شان ی ی نانی
پکد ہ ن ت. دیسرامپ ک ل ر گای پاران و ب دینیسس (باخس)
ک ی ک ک ل خواو نند کانی ی نان، ب ی ک ک ل چوار جری شان ی
ی نانی دائ نرت. دیسرامپ س ر تا ل موسیک، دانس و ہ ب ست
پکھاتبوو، دیسرامپ ، س مای کی ہ ر و زی ک ل و دا پ نجا
س ماکر س میان د کرد ل شو ی کی باز ن،یدا، ل ہ مان کاتدا
تا کز ن ک (سولیسٹ) ک ر ی دینیسس ب رامب ر ب ک رس ک
د بین ت ب ت نہا گ رانی ب رامب ریان د ت، ب گو ر ی دابو
ن ریت کان ب ی ک م جار دابو ن ریتی دیسرامپ ل ئاری نی
ہ لب ستغان و موسیکزانی شاری (کرنیت) و داکوت پاشان ہ موو
ی نانی گرت و، هاوشان ل گ پ رستنی دینیسسدا. ل سا ی 600 پ ش
میلادو پ رستنی دینیسس بو ب با ب تی پ شب ک ی ہ لب ستغان کان.
دینیسس کوی (زیس) ک گ ور خواند کانی (ئ لیمپیس)، ئ و
خواو ند ی ک ل ج ست ی گای کی شدا ب د رد ک و ت. ل م
یتوال دا ی نانی کان گای کی شیان د ب ست و و، پاشان نزاو
دوعیان د کرد و، خواو نندیان ل گار ش کدا د بین، دواتر ہ موو
ئاماد بوان تاویان ب گار ش د ہ ناو ہ رب زیندو تی د یا نخواست.
ب مجر و ب ب چونی ئوان خواو ند د بوو ب ب ش ک ل خ یان،. ہ ر
ل گ رانی ک ن کانی دیسرامپ و، تراژیدی و ک میدی س ر ی ہ دا.
ل م ج ر نزاو پاران و ی ئ م شواز شان یی س ر ی ہ دا و
ئ ندامانی ک رس ک ب رگی ک و ی بزنیان د پشی و (tragos) ل ر و
تراژیدیا دروست بوو، ل و شوازی ئور سم و ن ریتانی مملانی

نـوان سیستم و نـبووندا هـبوو. ووشـی تراجیدیا (tragoedia) بـ مانای گـرانی بزنی دـ چونکـ ئاژـ وـنـی خواندی هـبوو. کـمـناس هـمان رـی دـرونزانـکی هـیـ لـ کـمـگادا ئـ وـ یتریان بـواری تاکـکانی کـمـگادا و ئـویان لـبـواری کـمـگادا، شانـش دـوری دـرونزان دـبینـت، لـکـلـراوانی بـوا ناسـکان دـشـ شانـکـی بـوا دـوری هـردوکیان دـبینـت. هـم وـک دـرونزانـک و هـم وـک کـمـناسی.

هـموو کارتنـکردنانـ لـ ئاین و نـریدا هـبوو کـ ئـستا زـرورـتنـکی گـوری شانـیـ

شانـ رـگـکی کـنی مـژویی لـ بـنـ و جـژن و رـورـسمـ ئاینـکان و گـرانـ بـکـمـکاندا هـیـ، بـبـام ئـوا چینی ئـریستـکراتیـکان بوون ئـم گـمـکـیان والـکرد بـشـوـیک کـ بوو بـ پارـزگاریکردن لـ چوارچـوی یاساو رـساکانی سنورـکانی دـسـاتی خـیان، بـشـوـیک کـ هـرـمی کـمـگا وـک خـی بهـنـو.

هـرئـریستـکراتـکانیش بوون ئـو دیوارـین لـ نـوان بـشداران هـچنی و تـگـیشتنـکی تریان دا بـ بـشداریکردن لـ و گـمـیـدا، بـناوی ئـکتـرو بینـر، لـبری بـشداریکـی خـسکانـ لـ و کـرنـفالانـدا. خـ ئامادـکردن بـ کاری نواندن و نووسین کـریـگرافی و مـشق و دیکـر هـد هـموو ئـمانـ لـ لاین بـرـوـبـرکی ئـریستـکراتیـو یان شاعیرـکـو جـی گـرتـو. لـم خاـوـا جیاکاری کـوتـ نـوان بـشداران، دابـش بوون بـسـر دوو بـرـدا ئـکتـر و بینـر. ئـکتـرکی ئـکتیف و بینـرکی پاسیف. باسکردن لـم خاـو رـگویشـی شانـی چـوساوـکانـ.

هـیکـل و بندـمای شانـی کلاسیکی لـسـر بناخـی نوـنـرایـتی کردن بنیادنراو. بینـران رـکی پاسیفیان دـدرـت و نوـنـرایـتی کردن و دـسلـات دـنـ ئـکتـرکان، لـدـورانی خـیدا لـبری خـیان نوـنـرایـتیان دـکـرت، ئـوـش لـ بندـچـدا یکـجـر پـیامـ ئـویش پـیامـکی مـنـلـگـ کـ ناتوانـت دیالـگ بخوـقـنـت. بـوا رـخنـی لـشانـی کلاسیکی و بـرجوازی ئـوـبوو کـ هـمان دـوری میدیا و رـژنامـو تـلـفیزیـن دـبینـیت بـ پاسیف کردنی کـمـگا.

ئـو لـ کـتبـکـیدا (شانـی چـوساوـکان) زیاتر قوـ دـبـتـو لـ تیـریـکـیدا و دـگاتـ ئـو قـناعـتی کـ دـتـ: (شانـ سیاستـ) پاشان بـمان رووندـکاتـو و پـمان دـت کـ چـن و بـ چ شـوـیک شانـ سیاستـ، بـوا لـ چاپی یـکـمی کـتبـکـیدا سـرچاوـو سـرـتاکانی درووستبوونی شانـمان بـ ووندـکاتـو دـتـ: شانـ لـ سـرتادا سـربـست بوو، گـرانـیـکانی دیسرامپ بوو هـموو خـک

بشداري ته ادا كړدوو، پاشان ئرسیته كراته كان چنډ جار ك
گه انكاريان ته ادا كړد. له گه رانيه كاني ديسرامپدا خه ك ئازادان
گه رانيان د ووت، چينه ك و دابه شكرايه ك نه بوو به نه وي ئه كته رو
بينه ر. هه موو په كه و سرود كانيان د وته و په كه و د خه ش د بوون،
به به م ئه رسته كراته كان هاتن و خه لكه كانيان دابه شيان كړد به س ر دوو
به ر د ا، هه نده كيان بچنه س ر ته خته ي شان و ر به بين و په يان
بووتر ته ئه كته رو، ئه واني تریش و په يان بووتر ته ماشا كه ر. له ر و
بوا به و دابه شكردنه د ته ك شان و و ئازاديان دابه شكرد به س ر
دوو به شدا په كه كيان ئه كتيغ و ئه ويتریان پاسيف، پاشان زياتر و
زياتر دابه ش د بن . بوا شيكاري به د كات. با بزانيان بوا چن باس
له م دابه شكردنه د كات.

دابه ش بوون ته نها له ناو خه كه كه د ا نه بوو به كو جار كي تر له ناو
ئه كته راكنيشدا دابه ش بوون كي تر دروست بوو.
گه انكاريه كانيش به مشه و په بوو.
په كه م گه رانكاري: په كه مجار ئه رسته كراته كان مره ف كانيان
دابه شكرد، هه نده كيان له س ر شان كه كردار بنو و به بين،
به ش كه ي تریشيان ته ماشا كه ر به ت و به بيني نمايش كه به بن. دواي
ئه م دابه ش بوون بوا ناوي د نه ت و رگره كي پاسيف و ئه كته ر كي
چالاک، ئه م ش دابه ش بوون كه بوو كه مره ف كانيان جيا كړد و و.
له گه انكاري دوو مده: له خودي شان ي گري كيدا بوو، (پا به وان و
ره ش خه كه) له نمايشه كاندا. واته كه سي س ر كي و پا به وان له
نمايشه كاندا ئه رسته كراته كان بوون و ره ش خه كه كه ش كه رس بوون. كه رس
هه ما بوو به ره ش خه كه و پا به وانيش به ئه رسته كراته كان.
سه يه م گه انكاري له پا به وان كاندا روويدا. كه هه موو د به بين و
هه سته كان به ش و په كي با به تي ئه بجه كتيغي گه ي به گوزارشتي هه ست و
سه زي زاتيان ي سوبجه كتيغي كار كته راكان، چونكه له په شودا له
گه رانيه كاني ديسرامپدا به ش و په كي با به تي گشتي هه مووان
گوزارشتيان له هه ست و سه زه كان د كړد، به لام پاشان ئه كته ر داما درا
له هه موو هه ست و سه زه كي خه و ئه و له و دايه ته نها نو نه را يه تي
هه سته كاني چيني د سه اته دار د كات، كه قه م م ون له واقعدا، به
واتاي سيف ته كاني و كه غير و د پيسي له با به ته و بوو به ش واز كي
د ربه يني خود و تاكه كه س له بنه ماي ئه و هه ست و د ربه ينانه، واته
كه سه كه گوزارشت له درد نكي و د پيسي بكات. سوبجه كتي ئه كته ر د به ته
قه كه ري هه سته كاني چيني د سه اته دار، به ش و په كي و نتر به بين ئه و
پا به وان ي له نمايشه كدا د دنگ و غه مباره، ئه و ئه كته ر كه ني كه
غه مباره به كو ئه و پياواني د سه اته تن غه مبارن چونكه ئه و

نوښه را په ځي ناکات وکي ئېکتور.

په ديدې بوا ټو په رجوازيه کان بوون کې پاښه وانځکانين دا په شکره، شان له لم گرانکار په دا بوو په قسه کړي چيني با په د ست و په ها کاني خاوه د سټات، خپل کيش له نه په ځي دا د په ت په با په ت کي پاسيف و هيچ په رجوانه و په کي ناهت، و له و حاهه ت په ت نه ها و رگر. په په چوني ئېگست بوا په ويسته ئو ديواران په ت کبشکه نر ت و ئو په ربه ستان لا ببرت کې د سټات داري چينه با په کان دروستيان کردوو، په ئو په ځي جار کي تر شان په بگره ت و س په ئو و نه سلی ځي. ئو خا په س په تاي و ئو شو نه ځي کې شان په س په ت چن بوو و چن ه موو خپل ځي په خاوه نده تر ټي شان په د زاني و په شداري ت دا کردوو. ئو م ش له چن د و و په ت کي لاتين ئو مريکا روويدا، له و دا تا راد په يک شان په د گه ت و س په ر ف ر م په بنچينه په نه کي.

بوا په مان رووند کا ت و و دا واد کات له س ه ن گا ودا گه انکاري له شان دا په گرانه و په ف ر م په نه کي روو بدات، ديوار کاني نه وان ئېکتور و بينر بروخ نر ت. له لم گرانکار په دا د خواز ت کې کم په گا په شداري بکات و په ځي بينه ت. له گه ي شيدا ديواري نه وان پاښه واني نمايش و کرس و کړه په مه نه په ويسته بروخ نر ت. وات په شان په ئامراز کې ئو ئامراز ش د په ت له لاي نه خپل کې و په کار به نر ت. په چن نه تي گه ي شتن په م س ه ن گا و ه ردوو ميت په دي کار کردني تپري شان په چا و سا و کان باسي و و خاندني ئو و س په ديوار د کات.

توانا / داهه نان له نه وان کاري حیکایات و د قی رمان.. ء بدولموت لیب ء بدو

په ش کي:

ئو گره چي له س رده مي ت کنه زانست و ه گه ان و په مری قی نو... د قی ئو د بی و کاري ئو د بی و جره کاني حیکایات و رمان ئو تپي په کترین، ناتوانين په و ر کي نه رما و تا ئو ندازه په نزيك له

گفت: انکاری به جیا کردن و و یا بد زیند و... چونکه و یک د زانین د قی گفت: ان و کان به ه موو ر نگ کانیا ن و به ش و ی کی م ژووی د رک و تن و پل به پل و به ش و ی ج راو ج ر گ ش یان کرد... دواتر ه موو ل هون ری سین ما دا توان و! سین ما و یک دیارد ی کی س ر به ئ فراندن، ن یک شو نی نواندن و، و یک (د ل ز) ج ختی ل د کا ت و... ئ فراندنی سین مایی شو نی نواندن و ی ن ست و د رک و تن ن ستی کان نی، به کو ژانر کی جیهانی فر ر ه ند و فر چ ژی م عریف و بنین و دنیا بینی س رد م...

[illegible]

بـ گشتی لـ و نووسینـی بـردـستا ندا هـ و مـدا و بـ دوا دا چو نـك بـ
جیا وازی (توانا) کانی گـانـ و لـ کاری حیکایـت و (دا هـنان) ی
تـکنیکی لـ دـقی رـما ندا بـکـم...

(1)

(توانا)ی حیکای تخوانی ل (هون ر)ی دووبار گ ان و دا خی د بین ت و، حیکای ت شو نی ل دایکبوونی زاری خ ک! حیکای ت ل ر سی جول ی خ ب خ ی دووبار گ ان و و، د و م ندی و جیاوازی دکانی ژیان ب ر و وشکبوون و د بات! چونک ه گری گوتار کی باز نیی ت و او ی ک ن گ و داخرا و.

[illegible]

(2)

جیاوازییہ کانی نہوان (داهہنان - creation) و (توانا - ability)
 ئووئی، کہ داهہنان ناکووئو دہروئی تواناو، بھام دہشہ بھ
 کارہہنایی توانا، داهہنان نہہت؟! وک چن لہو خاہانی خوارو

د بېنرټ:

- 1- له داهېناندا، خود خې دشارټټو، بېټام له بېکارهېنانې توانادا خود خې بېرجټست دټکات.
 - 2- له داهېناندا بېرهېمهېنانې فېکر د بېټ شوېنې ټټامان، له بېکارهېنانې توانادا هېزې د بېټ شوېنې سېرنج.
 - 3- له داهېناندا مېټست ئاشکرا نیې، له بېکارهېنانې توانادا مېټست ئاشکرایې.
 - 4- داهېنان خاونداری ناکرټ، توانایې خاونداری دکرټ...
- (3)

کاری گواستنېوې حیکایټ بې رمان، دټکټوټټ نوان (گوتراو) و (نووسراو) و، ئاخوتن و وشو... ئاخوتن و ټک جېگرېوې ساکارانې شتېکان ټماشا دکر، وشېکان و ټک بکوژی شتېکان (وش رنګدانېوې ئېزموونېکی دیاریکراو نیې)...

له سېردېمی هېگېټانېوېدا وشېکان هېوېدېدن ټمومز و وېهم و پېرېزې ئاخوتن دابمان، چونکې هېتا دوېدې ئاخوتن و ټک سېنتېری چارې د روونشیکاری و پېروېردې د روونشیکاران ئېژمار دکر، بېټام ئېمې دنیای وشېکان دنیای شتېکان دادېهېدې!

دووبارې کردې گېټېنی حیکایټ بې گېټانېوې رمان، کردې ټککشان دنیای نیې و کاتېکی تایېټ بې دنیاینی و داهېنانېکی دیکې جیاواز! کردې ټرجټم کردنی منی حیکایټخوانې، بې منی نووسېری رمان! کردې گېټېنی ټکمټک، کې راوېژې بې گېټلېک هېټومټرج له حیکایټدا هېگرتوو، بې نووسېرېک ټک هېکشان و بېرزبوونېوې حېز و ئارېزوو بې زانیاری و گېشتن و سېرکېوتنی چاپېمېنی، سېرهېدانې جېماوېریبونې رمان... و ټک واپټټر بنیامین (Walter Benjamin 1892-1940) دټټټ: زانیاری و رمان پېشېکې ئېو دکر، بېنې جېگرېوې حیکایټخوانې! (بېوانې ټفانېک، له بېهېشتېو هېدټکات- د روازېټک بې هزری واپټټر بنیامین، نووسینې پېشېو محمېد، ل15).

(4)

حیکایټ هېمېش دووبارې دکرټټو، ئېوېش وامن له دټکات له بېر نکرټ، ئېو له بېرنېکردنې جېرېک له ئېبېدېټ بې حیکایټخوان و گېټانېو د بېخشټ! بېټام رمان یېکجار و بې ټنھا د خوېنرټټو! ئېزموونېکانې رمان، ئېزموونې ټنھایې و جیاوازی و گېشېگیرین، خوېنېری رمان مرېټکی ناسک، له ژر ئاسمانې پېهې هېورېکی چېکندا دېزې، کې بېرگېی ناگر! (بنیامین) له وتارېکې د ربارې چېمکی مېرگ و ئېزموونې مېرگ له نوان حیکایټخوان و گېټانېوې رماندا دټټټ: حیکایټخوان دسېټاتې خې

(ئۇ بىلەيدىتى) لى مردنەۋە وىردىگر، بىلەم لى رماندا مەق بى
تەنھا دەر!
(5)

بى بىۋاي مەن كارى تەرجەمە كەردىنى چىكايەت بى رمان لى لاي (نوۋسەرى
داھەندەر) ھەمىشە پايەندى خەيلى زەمان و دىيەبىنى سەردەم و
زانپارى و چىگوتەن و جوانگوتەن... بى شەۋەيەكى گەشتى دەر (خەيلى
نوۋسەينەۋەي رمان) پايەندى (ئازايەتەي پايەۋان و سەلىقەي
چىكايەتخەۋان تە؟) ئۇشەۋە كاتەيە، كە تەيدا پايەۋانى چىكايەت
دە بى مەنى كاراكتەرى سەركەي رمان. لى مەكەنەزمى ئۇ و كەردەيەشدا
لى بەرى خەشەۋەستەي پايەۋانى چىكايەت، پەۋەستە مەنى نوۋسەر
خەشەۋەستەۋەك بى خەي وەنا بەكە، دەرەش ئۇ و خەشەۋەستەۋەك بەكەۋەتە
نەۋان ئازايەتەي پايەۋانى چىكايەت (بى گەيگەرانى) و داھەنەنى مەنى
نوۋسەر (بى تەكنىك) ئۇشەۋە ئۇۋەمان بى دەرەخەت، كە لى گەۋەينى
چىكايەت بى رمان، (نەشەۋەنى) مەنى كاراكتەرى رمان بەكەۋەتە
بەرانەر (شەۋەنى) مەنى پايەۋانى چىكايەتخەۋان.

كەۋەتە لى پەرسەي گەۋەستەۋەي كارى چىكايەت بى تەكەستە رمان،
نوۋسەرى رمان لى رەگەي زەمانى خەۋەندەرانەۋە زەمانى خەي دەرەكەۋە،
خەز و سەلىقە و ھەستەكەنى خەي سەبەرەت بى كارى چىكايەت، بى
تەكنىكى رمان بەرە دەرەكەۋە. وەك چەن چىكايەت بى سەلىقە و خەزى
ئەخەۋەن و گەۋەنەۋە بەندە، نوۋسەينەۋەي رمانەش پايەندى خەزى
نوۋسەينەۋە خەيلى زەمان و جوانى وەرە! چىكايەتخەۋان جەۋەرى
چىكايەت و سەلىقەي گەۋەنەۋە لى رەگەي خەزەكەنى ئەخەۋەن و
بەدەۋەدەۋەندە پەرسەپەدەتە، بى ھەمان شەۋە رمانەۋەس خەزى وەرە و
تەكنىكى رمان لى رەگەي دىيەبىنى سەردەم و زانپارى و خەيلى
زەماندا دادەھەندە! بىلەم جەۋەزى نەۋان چىكايەت كەردىنى رەبەردەۋە و
داھەنەنى رمان، گەۋەستەۋەي گەۋەراۋە دەرەينەۋەي نەگەۋەراۋە، ئۇۋەي
چىكايەت دەرەنە و ئۇۋەي رمان دەرەۋەستەۋە... ئۇۋەيە، كە
(سەبەبى چىكايەت) گەشتە و (سەبەبى رمان) تەكە، يەكەمەن
سەۋەۋەي خەزى (كەمەۋەيەتەيە - گەشتەيە - سەسەبە - sociable) و
دەۋەمەن سەۋەۋەي ئەزەرى (مەن - ئەيگە - سەۋەكەت - subject).

(6)

چىكايەت چەپەندەنى دەرەبەينە (ئۇ وەرەشتەي لى نەۋەۋە دەرەتەي خەزەكەنى
خە بىخەيە! رمان جەگەۋەكەي دال (ئۇ وەرەشتەي كە سەۋەكەت بى دالەكەي
دەكە دەرەندەۋەۋەي) خەزەكەنى ئەۋەترە! ۋەتە پەيۋەندى ئەخەۋەنە
چىكايەت بى گەۋەگەردەيە و پەيۋەندى نوۋسەينەۋەي رمان بى خەۋەندەرى
جەۋەزە، يەكەمەن نەۋەندە سەۋەكەي دەرەۋە زەمانە، دەۋەمەن
نەۋەندە سەۋەكەي ئەزەدە! لى پەيۋەندى سەۋەدەدە زەمان پەرەزگەرى لى

هەر هه‌وێك دێك، كێ ئاگایان ئاسی پشینی‌كان بگه‌ن، لێ
په‌یو‌ندی ئازادانه‌دا زمان ئازاد لێ هه‌ر هه‌وێك، كێ ئاگایان و
نا‌ئاگایان ئاسی پشینی‌كان بگه‌ن! لێ په‌كه‌میاندا زمان
بریکار، به‌و مانایه‌ی كه‌ به‌خه‌یه‌! لێ دوو‌میاندا زمان
شو‌نده‌وار، به‌و مانایه‌ی كه‌ درز و په‌چه‌! ده‌مه‌وه‌ به‌م‌ه‌یکایه‌ت
گو‌گه‌رێکی په‌گه‌رتوو به‌ خه‌ی په‌که‌ده‌ه‌نه‌ و ره‌مان كه‌مه‌مه‌ خو‌نه‌ری
جیاواز لێ خه‌ی كه‌ده‌که‌ته‌وه‌.

ه‌یکایه‌ت نا‌هه‌له‌ ئاخوتن به‌ ئاماژه‌ و دالی نو، به‌مه‌ام ره‌گا
خه‌ش دێكاته‌ به‌ ئه‌وه‌ی ئاماژه‌ و مه‌دلولی داتاشراو به‌ره‌م به‌ته‌وه‌،
ئه‌وه‌ش لێ ره‌گای ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام هه‌وه‌ده‌دا ده‌ربه‌ینه‌ی ره‌وانه‌به‌ژی
له‌ نا‌ونه‌چه‌... ره‌نگه‌ به‌شه‌کی زه‌ری ئه‌وانه‌، لێ نووسینه‌وه‌ی ره‌ماندا
په‌چه‌وانه‌ به‌که‌ونه‌وه‌.

6/6/2023 هه‌ولێر

عه‌بدولموتی‌لیب عه‌بدو‌لله‌

که‌رێکه‌ی چی په‌ گوت؟.. سه‌دیه‌ سه‌عید وانه‌زی

که‌ر، په‌که‌که‌ لێو گیانه‌دارانه‌ی که‌ به‌ هه‌مای گه‌مه‌یه‌ی و به‌ ئه‌قه‌ی لێ
کولتوو‌ری مه‌رغه‌یه‌تی ناسراوه‌ و زه‌رجار ئه‌گه‌ر مه‌رغه‌یه‌کی کارکه‌ی نه‌شیاو
و نه‌گه‌نجاو به‌کاته‌، په‌ی ده‌مه‌ن (خه‌ که‌ر نه‌) به‌مه‌ام به‌وام وایه‌،
زه‌رجار که‌ر لێ به‌شه‌کی زه‌ری مه‌رغه‌یه‌کی هه‌وشیارتر و ته‌گه‌یه‌شتوو‌تر،
چونکه‌ که‌ر یه‌که‌ جار په‌ی به‌گوتنه‌ (هه‌شه‌) ده‌وه‌سته‌ته‌، به‌مه‌ام مه‌رغه‌یه‌که‌
هه‌ن، تا مه‌ردن ئه‌مه‌ژگاری ده‌که‌رن، که‌ چی واز لێ خو و که‌ده‌وه‌ و
هه‌ته‌ری خراپ و نامه‌رغه‌یه‌تی نا‌هه‌نه‌ن، که‌واتا ئه‌وانه‌ شیاوێ ئه‌وه‌ نه‌ن
به‌نه‌نه‌ ئه‌سته‌ی که‌ریشه‌. به‌گومان که‌ر وکه‌ گیانه‌وه‌رکه‌، زه‌ر جار
ده‌به‌ته‌ تیمه‌ی ده‌قه‌کی ئه‌ده‌بی و شه‌یره‌کانی نالی و په‌شه‌وه‌ لێ به‌ره‌ی
وه‌سفی که‌ر وه‌، دوو لێ دیارترین ته‌که‌سته‌ شه‌یره‌یه‌کانی نه‌وه‌ مه‌ژوو‌ی
شه‌یره‌ی کوردین. به‌یه‌ گه‌له‌که‌ جار، به‌س و خواسی مه‌مانه‌که‌ و نووسینه‌که‌،
هه‌ر لێ ده‌وری به‌سه‌کردن لێ که‌ر و به‌ سه‌ره‌ته‌کانی ده‌خوله‌ته‌وه‌.

[illegible]

”ھائنا نواوی نووسینی ئا دیدکی جیہانی گریگ نیی ل کا ت کدا

نووسـ ر بـواى بـ خـى بـت بـ گـيـا نـدى پـيامـكانى، بــكو ئـو
نـمـوـنـ هـنا نـوـيـ نـنگـيـ

(بـرـو گـمـكى ليـخـن دـمـ تا قـوـاى بـ دـزىـنـوـى جـوـهـر)
بـخـشـيـنى هـشـيارى لـ كاـيـكانى ژيانـدا بـتـايـبـت ئـدـبى خـنـگـرتـن و
مـانـنوـسـين بايـخـدار، هـوـدـان پـوـيـست و وـسـتان شـكـست و
دواكـو ووتـوى.

مـانـنوـسـ باسـكانـمان لـ پـنـجـى دـسـت تـپـ نـاـكـن، وـكـچـن
خـنـگـرـكانـيـشـمان هـر و!

هـنـدـكـ لـوانـى دـبـيـنـرـن لـدـواى يـكـدو و كـتـبـدـسـت دـبـن بـ
مـان كـ نـگـ كارـكانى پـشـتـريان باسـتر بووبـت، لـ كاـتـكـدا
خاـوـنى كـمـترين كـرـسـتى مـانـنوـسـين نـين،

ئاخـر مـانـنوـسـين فـزاىـكى فراوانى ئـدـبى پـوـيـست!
هـنـدـكـيش بـداخـو كـمـيـنـن دـواى دـيان سا نووسـيـنى چـيـرـكـ و
قاـبوـنـوـ لـ ئـدـبـياتـدا هـشـتا بـ خـيان ناـن مـانـنوـسـ كـ
خاـوـنى چـنـدين مـان.

ئـدـبـياتى كـوردى لـدـواى ساـلانى نـوـدـكانـو بـتـ قـوـوربانى
هـنـدـكـ خاـوـن بـوانامـى نا شـنـبـير و ناوى هـنـدـقـيو و قـوـمـى
بـرژـو و نـديـخـواز كـ شاىـنى ناوبردن نـين،

ئـمـ درمـ لـ دـواى ساـلانى دوو هـزارـكانـو زياتـر هـسـتى پـ
دـكـرت ئـو و نـد تـخـيش پـوـيـست بـ گـران نـاـكات ديارن.

دـسـتـدـسـت و تـاقـم تـاقـم شارچـتى و دـسـتـايـتيان هـيـ ئـركـيان
لـدانـ لـوانـى سـر بـ ئـايدىـ ئـوان نـين ئـامـادـشـين ددان بـوـدا
بـنـن، ئـوان قـى شـخـسيـان هـيـ نـكـ توانـى هـسـنـگانـدن و
لـكـيـنـو و خـنـگـرتـن بـ پـشـكـوتـن و داھـنان.

بـوام واى هـركـسـكـ بـوانامـيـكى بـدـسـت هـنا لـبـر ئـو و
تـزكـيـى لـاىـنـكى هـيـ بـى نـيـ ئـدـبـيات و شـنـبـيرىـمان پـ
بـفرـشـتـو و چـوونـكـ ئـكـادىمىـبوون ناـتـكا تـ نووسـر و شـنـبـير بـكو
ئـو دـسـتـكـوتى شـخـسيـ نـكـ گـشتى، بـشـكـيشـيان دـردى دـگـما بوونـيان
هـيـ كـ تـنـها خـيان دـبـينـن.

"نووسـرى بـ بـوانامـ بـدـسـت نايت"

ئـو و ئـزمـوون و چـوونـ ئـو ناوـمان پـدـبـخـشـت.

"خوـنـرى اسـتـگـ مـافى هـسـنـگانـدى هـيـ" ئـوانـى بـوانامـيان
هـيـ ئـوانـشـمان كـ نىمانـ يـكـجار هاوـامان نـبن نىشانى دـدـين
كـ نـكـ شـنـبـير نـين، بـكو زمانى كـسـكى سـرـشـقام لـ زمانى ئـمـ
زـر پـاـكـتر!

لـكـتـيدا دـمـ:

دردرد کان زړ د رمان کم، کم نځ شیشیمان ناماد یی به چار سړ،
وای به حای کتبخانای کوردی.

شوان شفیق

۳/۸/۲۰۲۳

ناوی کتلب: قددری ژینم ئاوهاوو.. نووسدري کتلب: م نسور سایی

[په خوندن وای نیم کتلب کلیک ئیر بکن..](#)

[ManswrSalaiDownload](#)

فتاری خراپی مندا ل پلدا.. ورگانی : محمدمد برزی

ییک ل کک گش گور کانی ناو پلی خوندن ، چ نیی تی مام کک کردن
لگ ه سوکوتی خراپی مندا ی بز و لاساردا . مندا کک نک
تنها کاریگ ریی ل سړ مام سنا و نارامی ناو پل لک د ب ، بکو
استه وخش کاردان وای زړ خراپی به ه موو خو نکار کانی ناو
پل لک د ب ، به هی به فی دانی کات ، یان تن گیشنیان ل
وان کان . بگومان ئو مندا نای ئو جر فتاران د کک ، هر
ل خ یان و ئو کاران ناکن ، بکو به گشتی ه کارک بزو نری
ئو جر ه سوکوتان یی . یان ل وان یی تاک گا ب ، به
مام ستاک یی : (شتک ل مندا ه یی) . هر ب یی ناب به

تووٲٲی و هٲٲچوون و سٲرکٲنٲو و وٲٲامی بدرٲتٲو و ووشکٲن بکرٲ ،
بٲٲکو پٲویستٲ مامٲستاکی بٲ وردی لٲ هٲکارٲکانی بکٲٲٲٲوٲ ، تا
ٲٲگایٲکی لٲبار و گونجاو بٲ چٲنیٲتی مامٲٲکردنی بدرٲتٲوٲ .
بٲگشتیش هٲندک لٲ هٲکارٲکانی ئو و جرٲ هٲٲسوکٲوتانٲ بریتیین
لٲ :

۱ - باری تٲندروستی : ئگٲر منداٲٲک کٲشٲی تٲندروستی هٲبٲ ، یان
ئگٲر تووشی ئازارٲک بووبٲ ، یان شتٲک دٲتٲنگی کردبٲ ، لٲوانٲیٲ
بٲزار بووبٲ و بیٲوٲ بٲو جرٲ هٲٲسوکٲوتانٲی هٲست و ئازارٲکانی
خٲی دٲرببٲ . هٲر بٲیٲ ناکرٲ ئٲمجرٲ منداٲانٲ پشتگویٲ بخرٲن .
پٲویستٲ بٲ زوویٲی چارٲسٲریان بٲ بکرٲت ، تا کٲشٲ و
هٲٲسوکٲوتیان خراپتر نٲبٲ .

۲ - گٲٲانکاری : دٲبٲ بیربکٲینٲو و بٲ دوا داجوونیان بٲ بکٲین ،
تا بزانیین منداٲٲک لٲ ماوٲی پٲشودا هیچ گٲٲانکاریٲکی سٲرکٲی
بٲسٲردا هاتووٲ ، تا هٲکاری ئو و هٲٲسوکٲوتٲ نائاسایانٲ بٲ . بٲ
نموونٲ خوٲندنگاکٲی گٲٲابٲ ، ئافٲرٲز کرابٲ ، دایک و باوکیان
جٲابووبنٲوٲ ، یان کٲسٲکی نزیکٲ کٲچی دوا یی کردبٲ وٲ هتد .

۳ - چاولٲکٲری : ٲٲنگٲ منداٲٲک فٲری چاولٲکٲری بوو بٲت ،
وابزانٲ بٲ نواندن دٲتوانٲ ئوٲی دٲیٲوت بٲدٲستی بهٲنٲت . یان
لٲ ناو خٲزانٲکدا ژیا بٲت هٲموویان بٲ هٲمان شوٲ هٲٲسوکٲوت بکٲن
یان لٲ ناو خٲزانٲکٲیدا کٲشٲی تٲندروستی و دٲروونی و توندوتیژی
و هاوار هاوار و ئاژاوٲ و دٲمٲقاٲٲ هٲبٲ ، یان ماددٲی هٲشبٲری
تٲدا بٲکاربٲ . دیارٲ ئو و کٲشانٲ بٲ ئاشکرا و استٲوخٲ لٲ
پٲروردٲکردن و هٲٲسوکٲوتی منداٲٲکدا ٲٲنگدٲداتٲوٲ .

۴ - بٲزاری : زٲرجار هٲٲسوکٲوتی نامٲ و خراپی ناو پٲل ، منداٲٲک
بٲزاردٲکات . پاشان پشتگویٲ خستنی بٲهرٲ و توانا و زیرٲکی و
بیرتیژی منداٲی بٲهرٲمٲند ، وا لٲو منداٲانٲ دٲکات پٲرچٲکردار و
ٲٲفتاری نامٲ و خراپیان هٲبٲ .

۵ - کرداری نادورست : کرداری نامٲ و نادورست لٲ ژینگٲی ناو ماٲدا
، کاردانٲوی زٲر خراپ لٲسٲر هٲٲسوکٲوتی منداٲ بٲجٲدٲهٲٲن ، بٲ
نموونٲ : دواکٲوتنی کاتی خٲوتن ، یان نٲخٲوتنی پٲویست . ئاژاوٲ و
هات و هاوار و هٲلوٲسٲ ، نٲبوونی یارمٲتی و پشتگیری پٲویست ،
پاشان نٲبوونی سنورٲک بٲ ٲٲگرتن لٲ ٲٲفتار و هٲٲسوکٲوتی خراپ و
نٲشیاو .

هه وو کانی چار سه رکردنی ئو جر هه سوک وتا نه

له ناو پلدا چن مام له گه هه سوک وتی ناله باری ئه مچر مندانه دا ده کای . جا له گه ئه وشدا هه ننگه نه توانرته به ته واوی به سه رک کشته کانیاندا سه رک وتوو بی ، به مام ئه م نه نمایان نه خوار وه یارمه تیدر به هه وهی چا سه رکردنیان .

۱ - گه ینی نه رینی به ئه رینه : به وریایید وه ده سته واژ یان به به کار به نه . به نمونه کاتهک مندا هه کی وهک ئالان ، له ناو پلدا هاوار هاوار و قیژه قیژه ده کات . وا چاکه بهی : تکایه ئالان ته زهک به نه رمی و له سه رخه قسه بکه ، نهک : واز له قیژه قیژه و هاوار هاوار به نه . له ردا وه مام کهت به شه وه یه کی نه رینی ، کاردا نه وهی زهک باشی له سه ر ئالان ده بهت .

سه رباری ئه وهی ئه گه ر مندا ههک به شه وه یه کی نه رینی هه سوک وتی کرد ، له جیاتی ئه وهی سزای بدیهت ، هه وه بد هه کار کانی ده ستنیشان بکه یهت . پاشان باشتترین ههگا بد زه وه به چار سه رکردنی . به نمونه :

ئه گه ر مندا ههک هه سوک وتی خراپی کرد ، چونکه گرنگی په نه دراوه ، وا چاکه ده رفته تی زه ری به به خسه نرته ، تا زیاتر قسه بکات . به ممش مندا به زوویی فه ری هه سوک وتی نو ده بهت و یارمه تی ده دات ، که ده توانه ئه وهی ده یه وهت به که شه و سزا به ده سته به نه تهت و ئارامی بدات به ده روونی .

۲ - فه ری شه وازی ئه رینی بکه

له جیاتی نه هه شتهی هه سوک وتی نه خواز راوه کان ، وا باشته سه رنجته له سه ر ئه وه هه فتاره باشانه بهت ، که ده ته وهت له ناو په له که دا هه نگیداته وه . له ناو پلدا گه توگه له سه ر هه سوک وتی باشی نه رینی بکه . هه سته به دروستکردن و هه واسینی په سته ری ئامه ژگاری و بهر خسته وه به په له که . به ممش وا له خو نه کار کانه ده که یهت ، که خه یان به شداری له چالاکیه کانه بکه نه ، به به ئه وهی هه سته وه په یان بووترته ئه و چالاکیانه بکه نه . که دیاره ئه ممش دیارده یه کی هیوا به خشه و کاردا نه وه و ئه نه جامه کی زهک باش و به نه رخه ده بهت .

۳ - نمونه یه ئه وه هه فتارانه به ، که چا وه هه ده که یهت

نمونه یه کی ناوازی ئه وه هه فتارانه به ، که به خو نه کار کانی ده خوازی . کاته داوا له خو نه کار کانه ده که یهت له کاته دیاریکراودا ئاماده بن ، په ویسته به هه مان شه وه خه شته هه ز له کاته بگریته . یان کاتهک داویان له ده که یهت ههک و پهک و خاوه بن ، ئه وا په ویسته خهت

و پل و خوندنگاکش به همان شو بن .

ع - دانانی بند ماکانی ه سوکوتی به کم .
ل سر تای سای نوی خوندندا ، پیوسته خت و خوندکار کان
پک و کار بکن ، به دیاریکردنی ه سوکوتی کانی ناو پل . باسی
و فتاران بک ، که باشن و ئوانی خراپن . پاشان ئو
ه سوکوتانی حرد کیت خوندکار کان به رامبر یتری بکن .
و ک ناکاری چاک و ز ل یتری گرتن ، ئمش بنووس و ل ناو
پلدا به جوانی ه یواس . تا به رد وام ل به رچاوی خوندکار کان
به . به شداریکردنی خوندکار کان ل و ج به چالاکیان دا گرنه و
پیوستن . چونکه هست به و دکن خیان است و خ هاو به شیون ل و
چالاکیان دا و زیاتر به یوی بند ماکانی دکن و پیوی پابند دکن .

۵ - پیو ندی باش

همیشه ه و بد به به رد وامی پیو ندی داشت ه به . قس و
داواکاریه کانت دتوان کاریه گیری گور یان ل سر مندا ان ه به
به نمون کاتک کارکی باش دکن سوپاس و ستایشیان بک ، و ک
: سوپاس به ت ، که پاک ت خا یی کی نو قو کت خست ناو ت نه کی
خ ک و . یان (تکای ل سر تای وان کانی ئی ژی دووش مدا ،
ئرکی ما و و تانم به بهنن) گونجاو و باشر و تایب تتر ل و ی
به ی : (تکای ئی ژی دووش مم ئرکی ما و و تانم به بهنن) .
چونکه ل ی ک میاندا به ت واوی کاتی و رگرتنی ئرک کانت به
خوندکار که دیاریکردو ، که سر تای د ستپ کردنی وان کانه .

۶ - پزانینی فتار و ه سوکوتی باش

ناشکرایه جار به جارک مندا ان ه سوکوتی خراپ دکن ، که
ئم مش استییه کی سرد می مندا یی . به ام ل ه مان کاتدا فبری
شتی تازش دکن . ئزانش به باشی پری پددکن ، که ئمش خی
ل خیدا سر رک و تن و د ستک و ت . کاتک مندا ک کارکی باش د کات
، و اچاک ناشکرای بکیت . پی به به استی کارکی باشت کردو .
شانازی پیو بک و نیشانی هاو پل ل کانی بد . ئمش ه اندر که ،
تا هاو پل ل کانی چاوی ل بکن و ه مان ستایش و کاردان و
بیانگر ت و .

۷ - پل پدانی پیو ندی نه وان مام ستا و خوندکار

کاتی ت واو به ناسینی خوندکار کان ترخان بک . پیو ندیان
ل گدا دروست بک . باسی ح ز هاو به ش کانی نه وانتان بک .

گفتوگويان له گډدا بک . له هوايان بيرس ، چونک هرجي له دمى ته ددرچي به ددياننوو د نووس و نارامى ددا به د روونيان . پاشان جار به جارک داواى ئامژگاربيان له بک و ايان د رباري باب ته کي ديار يکړاو و ر بگر . به نمون به : دم م و ت کت بکي نو بخو نم و ، ئيا له م ژان دا چ ک سکتان کت بکي باشي خو نند تو و ؟ .

۸ - گش يکي همن

شو نک ، يان گش يک له ناو پلدا ديارى بک ، تا مندا له کاتي دفتاري خراپدا بي بچ . ناب ئو شو ن وک شو ننى سزا ته ماشاي بکرت . به کو پويست شو ننى ئيسراحت و هوربوون و به خ داچوون و به . دکرت به مندا ک بوترت ياريک ، يان و ننى ئاژ بکي ما يي خي ، به خشي له گش خيدا برت ، تا به همنى و ل سرخ به دفتار کانيدا بچت و و د و د روونى داس کن .

۹ - پار زگاري له نارامى ناو پل

کاتک داواى خو نندکارک دکريت به لپرسين و له دفتار کاني ، به

شو يکي وا داواى بک ، ئاژاو له پل کدا دروست نه بت . له وان ي قس ي ق و زق و هات و هاوار به س ر خو نندکاردا به هي دفتار خراپ کاني و ، تريقى بکات و ه ست به شرم زاري و ن نارامى و د اوک بکات . دوورني له کات دا ل ت به زار به و نه ي و گو له قس کانت بگر . هر به ي پويست به شو يکي ئاسايى گفتوگي له گدا بکي ، به شو يک بزانه ئاگاداري ه موو ه سوکوت و دفتار نه خوازراو کاني ، خ ئگ ر هر وا به رد وام به ، ئ نجامى خراپ و لک و تى زياترى د به .

۱۰ - پيو ندى له گد دايک و باوک

پاراستنى پيو ندى له گد دايکان و باوکاني مندا ان به به رد وامي ، کارکي زر گرنگ و سود ب خش . به تايبتى به چار س کردنى ک شى گور و دفتاري نام و نه خوازراوى مندا کانيان . پويست پيو نديان له گدا بکرت ، تا له کرد وان ئاگاداربن و يارم تي د ربن به چار س رکردنيان . پاشان له و ش دنيا بن ، ک له ما کانيانيشدا ه مان ياسا و نمايي کاني قوتا بخانه ه ي و به چاکی ج بچ دکرن .

تەبىئى : ئۇم با بىت ل ئىنگلىزىيە و كراو ب كوردى .